
Dobyli svět

Karel Krautgartner

Osobnost Karla Krautgartnera vzbuzovala velký respekt a uznání. Vynikající klarinetista a saxofonista a k tomu skladatel, aranžér, dirigent, organizátor. Je příznačné a smutné zároveň, že politické události roku 1968 nám jeho emigraci sebraly také jeho umění a že jsme se k jeho odkazu následně už nikdy nevrátili.

PŘIPRAVIL: JIŘÍ HLAVÁČ

Mnohokráté poznamenaly náš hudební vývoj osobnosti, které svůj osud dožívaly v zahraničí. A takřka vždy se za tím ukrývala politika. To byly případy Františka Škroupa, Jaroslava Ježka nebo Karla Krautgartnera. Jeho osud poznamenal i mne osobně, protože jsme se poprvé setkali při mých vstupních krůčcích do světa klarinetu a naposledy se viděli nedlouho před jeho skolem v Kolíně nad Rýnem. Mimochodem, v tomto roce si připamatujeme jeho dvojitý jubileum – 95 let od narození a 35 let od úmrtí.

Karel Krautgartner se narodil 20. července 1922 v Mikulově. V osmi letech začala jeho výuka hry na klavír a první učitelka Marie Nezmeškalová předvíдалa velký talent. V roce 1935 odešel s rodiči do Brna a začal v Králově Poli studovat na reformním reálném gymnáziu. Jeho spolužáky tam byli i Gustav Brom a Alexej Fried. Zlomovým momentem jeho života bylo založení studentského orchestru s názvem Quick Band, pro nějž začal jako jeho kapelník psát první aranže a kompozice. Dalším mezníkem bylo setkání se Stanislavem Krტიčkou, který dal jeho klarinetové a saxofonové průpravě pevný systém a řád. Krტიčka byl vynikajícím klarinetistou v operním orchestru, který se věnoval i hře v různých komorních formacích – hrál mimo jiné basklarinetový part při světové premiéře sextetu Mládí Leoše Janáčka. Zde hledíme pozdější Krautgartnerův žánrový rozptyl, když vedle jazzové, taneční a populární hudby hrával na vysoké interpretační úrovni i skladby Josefa Páleníčka, Jana F. Fischera, Clauda Debussyho, Alexandra Glazunova, Paula Hindemitha nebo Igora Stravinského. Tyto autory uváděl na svých koncertech v tuzemsku i zahraničí, a byl pro domácí scénu navíc i arbitrem kvality

a všestrannosti. Byl to Karel Krautgartner, který, spolu s tehdejšími ředitelem Pražské konzervatoře doktorem Václavem Holzknem, inicioval na této škole započítí výuky populární a jazzové hudby.

Od počátku své kariéry se Karel Krautgartner věnoval i kompozici. Klarinetové *Concertino c moll* z roku 1947 se stalo nejen dobovým hitem, ale i prubířským kamenem klarinetové techniky. A záhy přišly další tituly napsané pro Dixie Club a potom Orchester Karla Vlacha – *Hluboko v lese*, *Mléčná dráha*, *Nesmělý zahradník*, *Šťastná třináctka*, *Jižní kříž*, *Kdo šetří, má za tři*, *Lamento*, *Čert ví proč*.

V letech 1960–1968 stál Karel Krautgartner v čele Tanečního orchestru Československého rozhlasu a záhy se objevil jazzově nasměrovaný JOČR, pro nějž napsal mj. *Neony a Radary nad městem*. Jména Velebný, Kubernát, Hollitzer, Hulan, Pulec, Dominák, Konopásek byla zárukou nejvyšší kvality. A pověstnou špičku dotvářel sám Krautgartner. Díky nahrávkám a účasti na mezinárodních festivalech a přehlídkách se brzy vědělo, že Československo představuje hudební extratřídou. V rámci tohoto tělesa vznikaly postupně další formace, kterým pan kapelník nejen přál a fandil, ale také nezištně pomáhal. Malá ukázka jeho velkého nadšení, velkorysosti a nadhledu.

Album *Jazz kolem Karla Krautgartnera* vydané Supraphonem v roce 1965 bylo americkými kritiky v žebříčku každoročně oceňovaných desek zařazeno na deváté místo celosvětové produkce. V roce 1968 podepsal Karel Krautgartner memorandum *Dva tisíce slov* a po příjezdu okupačních vojsk odešel do Vídně. Tam se stal na krátkou dobu šéfdirigentem Big Bandu ÖRF a s tímto tělesem

Foto: archiv Karla Krautgartnera

nadále spolupracoval i po svém odchodu do Kolína nad Rýnem. Kromě aranžování a kompozice se začal věnovat i studiu hudební vědy. V roce 1979 získal profesuru na Rheinische Musikschule Köln am Rhein.

Do doby emigrace byl Krautgartner zvyklý pracovat v rámci souborů, které nejčastěji i zakládal. Byl pověstný svojí připraveností, pracovitostí, invencí a náročností na sebe i spolupracovníky. Změna prostředí změnila i samotné prostředky, a tak to někdy zaskřípalo. Orchestry měly svoji tradici, repertoárové zvyklosti

a praktika a nebyly vždy ochotny přijímat názory zvenčí. Nicméně ze svých opakovaných návštěv a nahrávání v rozhlasu v Kolíně nad Rýnem vím, s jakou pozorností, respektem a úctou tam byl Karel Krautgartner přijat a po celou dobu své pracovní aktivity i vnímán.

Svá studia hudební vědy zakončil Karel Krautgartner doktorskou prací na téma „Untersuchungen zur Artikulation bei Klarinetteninstrumenten in Jazz“.

20. září 1982 Karel Krautgartner v Kolíně nad Rýnem zemřel.

Mé poslední setkání s tímto skvělým kumštýřem se uskutečnilo v červnu roku 1982, tři měsíce před jeho úmrtím. Byl velmi zdvořilý, elegantně ustrojený, věcný v diskuzi a velkoryse klidný. Mluvil tiše a měl stále krásnou mateřštinu, bez náznaku jakéhokoli akcentu. Tehdy mi řekl, že mu ruce vypověděly službu a na klarinet už hrát nemůže. Zvládal saxofon, ale jeho slovy „ten nemá pověstný klarinetový šarm“. Na Mikulov, Brno i na Prahu vzpomínal moc rád a v závěru svého života poslouchal nejraději hudbu Antonína Dvořáka. ☒